

แบบฟอร์ม
การนำเสนอผลงาน Best Practice Service Plan
การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan Sharing)
ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑

ส่วนที่ ๑

ชื่อผลงาน Best practice Plan (สาขา การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน)
“ใช้ผึ้งหอมแดงบรรเทาอาการหวัด”

กำหนดรูปแบบการนำเสนอ

- ผลงานทางวิชาการ
 ผลงานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์

ชื่อผู้ส่งผลงาน

ชื่อ-สกุล	นางสาวจรูญ เรข เสนนันตา
ตำแหน่ง	แพทย์แผนไทย
สถานที่ปฏิบัติงาน	โรงพยาบาลภูเพียง
จังหวัด	น่าน
โทรศัพท์	๐๙๙-๒๙๘๖๖๖๐
E-mail	Rojjarake.sen@gmail.com
ปีที่ดำเนินการ	๒๕๖๐

เขตสุขภาพที่ ๑

Best Practice Service สาขาแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ ๑

ส่วนที่ ๒

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในปัจจุบัน พบว่าอาการหวัดพบบ่อยมากในเด็กและผู้ใหญ่ หวัด (common cold) หรือโรคจมูกอักเสบจากการติดเชื้อไวรัส (viral rhinitis) ทำให้ผู้ป่วยมีไข้ อ่อนเพลีย ปวดหรือมีน้ำมูกใส คัดจมูก น้ำมูกไหล (ใส หรือ ชุ่น) สาเหตุที่พบได้บ่อยที่ทำให้ภูมิคุ้มกันต่ำลง และมีการติดเชื้อไวรัสตามมา ได้แก่ ความเครียด นอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ สัมผัสอากาศเย็น เช่น ขณะนอนเปิดแอร์ หรือพัดลมเป่าจ่อ หรือไม่ได้ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายเพียงพอ การดื่มหรืออาบน้ำเย็น ตากฝน หรือสัมผัสกับอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในตำราเภสัชกรรมไทยนั้น หอมแดงเป็นสมุนไพรที่มีสรรพคุณบรรเทาอาการหวัด โดยใช้การหั่นเป็นแว่นใส่ไว้ในถุงผ้า หรือทุบให้น้ำมันหอมระเหยออกมา แล้ววางบนหัวนอน สารสำคัญจากหอมแดง คือ diallyl disulphide ช่วยลดอาการอักเสบของเยื่อโพรงจมูก จากข้อมูลการมารับบริการของผู้ป่วยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำเกี๊ยน พบว่า ผู้ป่วยที่มีอาการหวัด คัดจมูก มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 37 จากปี 2559 ปัจจุบันซีฟู้ดตามท้องตลาดมีราคาค่อนข้างสูง ราคา 145 บาท ต่อ 25 กรัม ซีฟู้ดหอมแดงที่ผลิต ราคา 2.5 บาท ต่อ 25 กรัม ซึ่งการใช้ซีฟู้ดหอมแดงทาหน้าอกเพื่อบรรเทาอาการหวัด เป็นทางเลือกในการบรรเทาอาการหวัดเบื้องต้นได้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคหวัดด้วยสมุนไพร

วิธีดำเนินการ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ป่วยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำเกี๊ยน ที่มาด้วยอาการหวัด จำนวน 55 คน ในเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2560 เลือกแบบเจาะจง มีอาการคัดจมูก น้ำมูกใส ไม่มีไข้ มีอาการไม่เกิน 1 สัปดาห์ และหยุดการรักษาทุกรูปแบบก่อนเข้ารับการศึกษา โดยให้กลุ่มทดลอง ทาซีฟู้ดหอมแดงที่ผลิตขึ้นเองในโรงพยาบาลบริเวณหน้าอก ทาทุกคืนเป็นเวลาติดต่อกัน 1 สัปดาห์ และวัดผลด้วย แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ป่วย และแบบประเมินคุณภาพของผลิตภัณฑ์สำหรับเจ้าหน้าที่

ผลการดำเนินการ

จากการศึกษา หลังจากผู้ป่วยได้รับการทาซีฟู้ดหอมแดงบริเวณหน้าอก เป็นเวลาติดต่อกัน 1 สัปดาห์ ได้มีการประเมินความพึงพอใจ พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่ ให้คะแนนความพึงพอใจ ในประเด็น ประสิทธิภาพหลังใช้ผลิตภัณฑ์ คือ อาการคัดจมูกและน้ำมูกใสลดลง (ร้อยละ 85.5) ขนาดรูปแบบในการใช้งาน (ร้อยละ 76.6) ความปลอดภัยต่อผู้ใช้ (ร้อยละ 90.1) ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานบริการและชุมชน (ร้อยละ 80.6) ตามลำดับ ส่วนแบบประเมินคุณภาพของผลิตภัณฑ์สำหรับเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่ให้คะแนนคุณภาพผลิตภัณฑ์ ในประเด็น ประสิทธิภาพหลังใช้ผลิตภัณฑ์ คือ อาการคัดจมูกและน้ำมูกใสลดลง (ร้อยละ 90.3) รูปแบบในการใช้งาน (ร้อยละ 72.8) ความปลอดภัยต่อผู้ใช้ (ร้อยละ 100.0) ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานบริการและชุมชน (ร้อยละ 85.8) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า การใช้ซีฟู้ดหอมแดงบรรเทาอาการหวัด ในผู้ป่วยที่มีอาการคัดจมูก น้ำมูกใส สามารถบรรเทาอาการได้ดี มีความปลอดภัยต่อผู้ใช้ และสามารถต่อยอดนำไปใช้ในสถานบริการและชุมชนอื่นๆ ได้ แต่ยังคงต้องมีการปรับปรุงเรื่องกลิ่นของผลิตภัณฑ์ ให้นำใช้ยิ่งขึ้น

ความภาคภูมิใจ

ผู้ป่วยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำเกี๋ยน ที่มาด้วยอาการหวัด มีไข้ หายใจไม่สะดวกที่ผลิตขึ้นเองในโรงพยาบาลใช้ เป็นการประหยัดค่ารักษาผู้ป่วยที่มาด้วยอาการหวัด และยังสามารถนำผลิตภัณฑ์และวิธีการรักษาไปเผยแพร่ เพื่อใช้ในสถานบริการและชุมชนอื่นๆ ได้อีกด้วย

Best Practice Service สาขาแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก เขตสุขภาพที่ 7